

Vysoké mezinárodní ocenění osobnosti plk. prof. MUDr. Josefa Fuska, DrSc.

Rozhodnutím akademického senátu a vědecké rady Vojenské lékařské akademie (WAM) v Lodži byl plukovníkovi profesoru MUDr. Josefu Fuskovi, DrSc., současnému prorektorovi pro vědeckou činnost Vojenské lékařské akademie Jana Evangelisty Purkyně v Hradci Králové udělen čestný doktorát této známé polské lékařské školy připravující medicínské odborníky pro polské ozbrojené síly i občanské zdravotnictví. Oficiální ceremoniál udělení čestné vědecké hodnosti se uskutečnil na půdě WAM v Lodži dne 29. září 1999.

Foto: H. Miřijovská

Toto vysoké a v podmínkách našeho vojenského školství ojedinělé ocenění je výrazem uznání vědeckých, pedagogických a v neposlední řadě lidských kvalit prof. Fůsky. V tomto aktu se odráží i tradiční a dlouholetá spolupráce obou našich škol. Profesor Fůsek osobně přispěl k otevření nových rovin tohoto vzájemně prospěšného působení tak, jak jeho obecný rámec převratně nově vymezily události roku 1989.

Josef Fůsek se narodil 12. května 1945 v rakouském Aspernu, v rušných dnech konce II. světové války. Rodiče se odstěhovali zpět do Československé republiky a usídlili se na Ostravsku. Zde také J. Fůsek absolvoval základní školu a středoškolská studia. Po maturitě v roce 1962 se rozhodl pro studium medicíny. Základní studium absolvoval v letech 1962-1968 jako posluchač Vojenského lékařského výzkumného a doškolovacího ústavu Jana Evangelisty Purkyně (VLVDÚ JEP) na Lékařské fakultě Univerzity Karlovy v Hradci Králové. Promoval v červenci 1968.

Svou vědeckou a pedagogickou dráhu spojil dr. Fůsek s katedrou toxikologie a ochrany proti bojovým chemickým látkám VLVDÚ JEP, jak zněl oficiální název katedry v době, kdy na ni v polovině 60. let vstoupil. Pan profesor si vlastně v letošním roce připomíná jubileum - 35 let nepřetržité práce spojené s tímto pracovištěm.

Již jako student - pomocná vědecká síla - si pod vedením tehdejšího náčelníka katedry plk. prof. MUDr. Z. Finka, DrSc. osvojil základní farmakologické experimentální postupy a řešil odborné dílčí problémy v oblasti farmakologie izolovaných orgánů, které s úspěchem prezentoval na studentských vědeckých konferencích. V roce 1967 získal 1. cenu ve Fakultní studentské vědecké konferenci LF UK v Hradci Králové. Po promoci spojil svou profesní dráhu s katedrou toxikologie natrvalo. Prošel všemi funkcemi - od asistenta až k té nejvyšší, řídící.

Připomeňme si v této souvislosti alespoň hlavní milníky jeho odborného, vědeckého a pedagogického vývoje: V roce 1973 získal atestaci I. stupně z vnitřního lékařství, v roce 1975 ukončil vědeckou přípravu a byla mu udělena hodnost kandidáta lékařských věd. V roce 1984 byl jmenován docentem pro obor farmakologie, hodnost doktora věd získal v roce 1990. V roce 1991 byl jmenován univerzitním profesorem.

Při své vědecké činnosti sledoval velmi široké spektrum látek - parasympatolytika a jejich antagonisty, nootropní látky, látky ovlivňující chování, vysoce toxické látky a jejich antidota i celou řadu dalších. Z jeho výsledků pak mohly být realizovány praktické léčebné prostředky, které byly zavedeny do AČR. Je možné uvést jeho zásluhový podíl na výzkumných a vývojových pracích u profylaktického antidota PANPAL, terapeutických antidot CHONOL I, II, FOSAN a RENOL.

Zabýval se s úspěchem výzkumem možných anestetik pro polní použití a v posledních letech řeší také problematiku zneužívání návykových látek v AČR. Jeho farmakologická erudice se projevuje i v prognózování možných trendů ve vývoji nových toxických látek pro vojenské použití. Samostatnou a úspěšnou kapitolou v jeho vědecké práci je antidotum proti psychicky zneschopňující látce BZ - 7-methoxytacrin (7-MEOTA). Dá se říci, že prof. Fůsek je „otcem“ tohoto léčiva: zúčastnil se výzkumu jeho farmakologického účinku, preklinických a klinických zkoušek i jeho zavedení do armády.

Výsledky ze všech těchto oblastí prezentoval na vědeckých konferencích, sympoziích a pracovních setkáních a publikoval je v odborném tisku, ve velké většině v renomovaných zahraničních časopisech (např. Archives of Toxicology, Toxicology, International Review of the Armed Forces Medical Services, Human and Experimental Toxicology). Je autorem či spoluautorem více než 260 publikací, asi 50 závěrečných, expertizních a dalších odborných zpráv a přednesl na 200 přednášek. O jeho odborných kvalitách svědčí i počet citací podle SCI, kde je na předním místě mezi pracovníky VLA. Tato vysoká kvalita jeho vědecké práce se odráží i v pozváních na různá symposia a konference, kterých se účastní nejen jako vyžádaný řečník, ale také jako předsedající jednotlivých sekcí těchto akcí (např. USA, NSR, Izrael, Švýcarsko, Francie, Švédsko a další země).

Nelze pominout ani pedagogické aktivity prof. Fůsky - pregraduální a postgraduální výuku a předsednictví ve vedení nebo členství v oborových radách. Tyto aktivity jsou provázány i tvorbou učebních textů či spolu-

autorství v různých monografiích, např. stále aktuálních učebních textů „Zneschopňující otravné látky s psychotomimetickým účinkem“ (VLVDÚ, 1984) a „Vojenská toxikologie“ (VLA JEP, 1991) nebo *Industrial and Environmental Xenobiotics* (Springer Verlag, 1981).

Vědeckou a pedagogickou práci v oboru nepřerušil ani v době, kdy na sklonku 80. let plnil služební povinnosti vyplývající z funkce zástupce náčelníka školy pro učební a vědeckou činnost.

Zásadním způsobem vešel plk. prof. MUDr. Josef Fusek, DrSc. do povědomí nejširší medicínské veřejnosti a akademické obce po převratných událostech roku 1989. Začala se psát nová a naprosto kvalitativně odlišná kapitola dějin vojenského medicínského školství. Pan profesor stanul v čele školy. V letech 1990 až 1991 podle zásad vojenské hierarchie, od 1. února 1991 byl vůbec prvním voleným rektorem v historii školy. Do úřadu byl jmenován na základě procedur zakotvených v nově formulovaném zákoně o vysokých školách. Bylo to období plné zásadních změn. Škola se začleňovala do nové vysokoškolské soustavy a současně řešila nemalé úkoly a problémy spjaté s novou rolí a úlohou armády v obnovené demokratické společnosti.

VLA JEP prošla transformací, která zásadním způsobem změnila vojensko-odborné výukové programy pregraduálního, popromočního specializačního a postgraduálního studia, organizační strukturu školy, personální zabezpečení, skladbu pedagogického sboru, vědeckých a výzkumných pracovníků k počtu občanských zaměstnanců. Měnily se počty vojáků z povolání a občanských zaměstnanců. Nové úkoly vyvstaly ze vzniku samostatné ČR v roce 1993 a vytvářením její armády, jejího doktrinního zaměření a organizační podoby.

Ve všech těchto nelehkých peripetiích osvědčil pan profesor nejen svůj odborný potenciál, ale zkušenosti dovedl skloubit s racionálním, perspektivním pohledem. Při tom mu nechyběl lidsky přívětivý a citlivý přístup. Sám přitom musel čelit krutým ranám osudu. Je více než pochopitelné, že byl v roce 1994 akademickým senátem školy opětovně zvolen a poté prezidentem republiky jmenován rektorem-velitelem VLA JEP.

Osobně přispěl k tomu, že se škola stala důstojným článkem soustavy vysokých škol České republiky naplněním kritérií evaluačních programů a podmínek splňujících požadavky na akreditaci oborů, habilitačních a jmenovacích řízení a akreditaci studijních programů.

Zvláštní kapitolu činnosti školy tvoří po roce 1989 oblast mezinárodní spolupráce. Došlo k rychlému vzestupu mezinárodních profesionálních kontaktů s vojenskými i civilními pracovišti, které dnes tvoří standardy prostupující snad všemi aktivitami naší školy. Vedle předních států tehdejší členské struktury NATO byla v popředí přirozené pozornosti i WAM v Lodži. Dlouhá tradice vzájemných odborných kontaktů umocněná osobními vztahy a přátelstvím dostala postupně rámec společného úsilí o přijetí obou našich států do celoevropských struktur a vojenského společenství NATO.

Udělení čestného doktorátu WAM v Lodži profesorovi Fuskovi nese v sobě vedle ocenění nesporně vysokého odborného renomé jeho osoby i tento významný aspekt.

Bohatá pedagogická a vědecká praxe a zkušenosti z výkonu vrcholných řídicích funkcí ve vojenském zdravotnickém školství našly svůj odraz ve slavnostním exposé prof. Fuska před vrcholným auditoriem lodžské WAM. Věnováno bylo problematice vojenského zdravotnického školství, jeho místu a postavení ve vzdělávací soustavě a nezastupitelné roli při profesní přípravě vojensko-zdravotnického personálu. Na základě analýzy vývojových rysů a současné struktury českého vojenského zdravotnického školství (i zahraničních zkušeností) byly vyvozeny důležité zobecňující závěry ve smyslu současného pojetí vojenského zdravotnického školství.

V této souvislosti bylo poukázáno na četné shodné znaky polského a českého vojenského zdravotnického školství a vyjádřeno přesvědčení, že dosavadní spolupráce obou škol bude pokračovat a najde nové formy.

V neposlední řadě a v těchto intencích byl vyjádřen pohled na budoucnost českého vojenského zdravotnického školství: „Chceme VLA JEP dále budovat jako centrum pro integrované vzdělávání, vědeckovýzkumnou činnost a výcvik zabezpečující edukační a vědecké aktivity všech druhů a stupňů pro přípravu vojenských zdravotnických profesionálů, která odpovídá systému přípravy v armádách zemí NATO. Cílem školy do budoucna je být i nadále moderní vysokoškolskou institucí plně profesionálně srovnatelnou s ostatními vysokými školami, s výrazným zaměřením na rozvoj vojenskomedicínských odborností.“

Gratulujeme panu plk. prof. MUDr. Josefu Fuskovi, DrSc. k udělení titulu Dr. h. c. WAM v Lodži. Přejeme mu z celého srdce zdraví a dlouhou řadu spokojených chvil nad úspěchy dosaženými ve všech oblastech jeho aktivit, jmenovitě při dalším rozvíjení českého vojenského zdravotnického školství.

Doc. MUDr. Jiří BAJGAR, DrSc.,
doc. PhDr. František DOHNAL, CSc.
VLA JEP, Hradec Králové